

Wurrayna Magazine was able to sit down with Aboy Sebhat for its 16th edition. Aboy was asked the following questions and answered them one by one. You can order your copy for the complete interview.

መረጃት ውራይና ኣብ ብርክት ዝበሉ ኣገደስቲ ጉዳያት ምስ ክቡር ሓርበኛ ኣቦና ስብሓት ነጋ ሰፊሕ ቃለ መጠይቕ ገይራ እኒሃ ኣብዛ ናይ ሓዚ ሕታማ፤መልሲ ኣቦይ ስብሓት ካብ ውራይና 16 ሕታም ኣንብብዎም። ብናተይ እምነት እቶም ሕታታት ኩላትና ክንዝትየሎም ስለ ዝግባእ ከም ዘለውዎ ክርበም እሞ በቢሓደ ሓደ ክንዘራረበሎም የድሊ ይኹን ይብል።

...
ውራይና፡- ታሪኽ ቃልሲ ህዝቢ ትግራይ ካብ ህዝቢ፤ውዳብን ቁምነገርን (substance) ወዲኡ ኣብ ናይ ውልቀ ሰባት ዝና ምቅርማትን ምንሻውን ተሸሚሙ ንዕዘብ፤ መፍትሒ?
ኣቦይ ስብሓት፡- ...

ውራይና፡- ኣብ ናይቲ ውድብ ትረኻ ምስ ምስረታ ማለሊት ተኣሳሲሩ ዝረእ ቅድምን ድሕሪን 77 ዝብል ኣሎ፤ እዚ ማለት ገለገሊኦም ናይ ኣጋጣሚ ጉዳይ እምበር ንዓወታትና ዘበርከቶ ነገር የለን እንትብሉ ፤ ገለ ድማ ውድብ ኣጋጢምዎ ንዝነበረ ደውታ ፈቲሑ ተኣምራዊ ዓወታት ክነምፅእ መሰረታዊ ለውጢ ዘምፃእናሉ ብዝብል ይገልፅዎ። ኣቦይ ስብሓት ንምሉእ ኣቲ ቃልሲ እውን ስለ ዝመራሕኻዮ ከመይ ኢኻ ትገልፅ?

ኣቦይ ስብሓት፡-

....

ውራይና፡- ኤርትራ ብዝምልከት ብርክት ዝበሉ ኣብ ውሽጢ ውድብ ዝነበሩ ዝፀሓፍዎም ፅሑፋትን ናይ ደገ ተዓዘብትን ዘልዕልዎም ነጥብታት፡- ርክብ ህወሓትን ሻዕብያን ናይ “ጊላ”ን ጎይታን ኢሎም ክገልፅዎ ይፍትኑ፤ ሕቶ ኤርትራ ሕቶ ባዕዳዊ መግዛእቲ እዩ ዝብል እውን፤ ጉዳይ ወደብ ብፍላይ ዓሰብ ዝምልከት ....ንዚታት ከመይ ትገልፅ ብኣኻ?

ኣቦይ ስብሓት፡-

...

ውራይና፡- ህወሓት ካብ ቀደም ዝነበርዎ ዓበይቲ ክፍተታት ንኣብነት 1. ጆቤ ፡- ስጡም ዴምክራሲያዊ ተጠርፍካትን፤ ኣነ ጥራሕ ኣየ ልክዕ ዝተረፈ መንገዲ ጥፍኣት እዩ ዝብል ፡ብፍላይ ድሕሪ ዓወት ክውገድ

ዝነበሮ እዩ ተጠናኺሩ ቀጸሉ፤ 2. ብስራት አማረ ኣብ መፅሓፉ :- እቲ ጆቤ ዝበሎ ምክራር ከምዘሎ ኮይኑ ፍትሒን ትካላውነትን ኣብ ውድብ የለን ኢሉ ክም ዓብዩ ክፍተት የልዕሎ። ብዙሓት ድማ ህወሓት ኣብ ውሽጡ ዘጋጥምዎ ጎንፅታት ንምፍታሕ ክብል ንመሰረታዊ ክብርታት እቲ ውድብ እናቆርመመ ወዲኢዎም ይብሉ፤ ሓበራዊ መሪሕነት በዚ ጎንዲ ንምፍታሕ ዝብል ክሳብ ደንቢ ውድብ ምጥሓስ ብዝኸደ እዩ ተሸራሪፉ ይብሉ። ንሃትካ ሪኢቶን ትንተናን ኣብዚ የድሊ እዩ

አባይ ስብሓት:-

...

ውራይና:- ሕቶ ህዝቢ ዘይመለስ ስግግር መንግስቲ እዩ ይብሎ ገብሩ፤ ኣብኡ እንተሎ ድማ ኣብ ምፅዳቕ ሕገ መንግስቲ ሃገራዊናን ውድባት ኣግሊልና ይብል ብተወሳኺ እውን ናይ ደርጊ ትካላት ከምዘለዎን ኣቕሊልናየን ከመኡ ክኾን ኣይነበሮን ይብል። እንታይ ሓሳብ ትህበሉ?

አባይ ስብሓት:-

....

ውራይና:- ህወሓት ድሕሪ ዓወት ትግራይ ትግራይ ኣይትጨኑን፡ ማለት ባህሊ፣ ቋንቋ፣ ታሪክ፣ ጥበብ .....ብዝምልከት ከም ውራያ ክትሪኦ ኣይከኣለትን ኢላ ይኣምን፤ እንታይ ሪኢቶ ኣለካ? ብዛዕባ ናይ ትግራይ comparative advantage ከ? ምስኡ ይተኣሳስር ኣዩ ዝብል እምነት ስለዘለኒ እዩ?

አባይ ስብሓት:-

...

ውራይና:- ኣብዚ ሓዚ እዋን ህወሓት ከመይ እኒህ ትብሎ? ኣብ ዝሓለፈ ዓመት ዝተወሰነኩም ነባራት መራሕቲ ናብ ትግራይ ተንቀሳቂስኩም ነይርኩም እንታይ ተዓዚብኩም ? ፅማቕ ገምጋምኩም እንታይ ኣዩ ዘርኢ? (ጠንካራ ፈላጥን ቅኑዕን ኣባል ኣይድለን ኣብዚ እዋን፤ ሕቶ ህዝቢ ሰማዒ የብሉን፤ናይ ሰናይ ምምሕዳርን መሰረተ ልምዳትን ሕቶ፤ሓደሽቲ ኣተሓሳስባታት ዘይምቕባል፤ ሓሳብካ ብነፃ ምግላፅን ምውዳብን ምክላእ ወዘተ ከም ፀገም ይለዓሉ እዮም እሞ ከምኡ ድዩ እቲ ሓፅናዕትኹም ዘርኢ?)እንታይ መፍትሒስ ትሕብር? ህወሓት ብስሩ ናይ ቀፃሊ ወለዶ ውድብ ኮይኑ ክቐፅል ይኸል ዶ?

አባይ ስብሓት:-

....

ውራይና:- ህወሓት ሓይሉ ዝበተነ ውድብ እዩ ትብል ኢኻ ባዕልኻ እውን፡ እዙይ እንታይ ማለት እዩ? እቶም ኣብ ደገ (ካብ ህወሓት ወፃኢ) ዘለው ተጋደልቲ፣ ሙሁራት፣ መንኣሰይ.....እሞ ዓቕሚ ዘለዎም ንቲ ውድብን ብዋናነት ንትግራይን ክጠቕሙን ክልውጡን ዝኸለሉ ሓይልታት ከመይ ክውደቡ ወይ ክንጥቀሙሎም ይኸእል? እንታይ ኣሰራርሓ ይህሉ? ኣብቲ ውድብ ዋላ ካብቲ ውድብ ወፃኢ? ብስሩ ካብ ህወሓት ወፃኢ ካለእ

ውዳብ ከጣየሽ አለዎ ዶ ትብል? ከም መራሒ ህወሓት ዘይኮነስ ከመ ሓደ ዓብዱ ለባም ትግራዊ እንታይ ክግበር አለዎ ትብል? ዋላ ብኢህወደግ ደረጃስ?

አባይ ስብሐት:-

...

ውራይና:- እቶም ተቻሊስና ሲዲርናዮም ኢና ኢልኩም ትብልዎም ሓይልታት ከም ውዳብ እምበር ከም አተሓሳስባ እኒህው እዮም ኢል ይኣምን። ንኣብነት ትምክፅቲ እቲ ዋና ፀላኢ ተባሂሉ ግን ዋላ ደኣ ከመ ውዳብ ኣይሰዓር እምበር ኣብዚ ዓዲ ኣዚዮ ዓብላላይ ኣረኣእያ እዩ፤ ሚድያን ዘይመንግስታዊ ትካላትን ኣብ ውሽጢ ዓድን ወፃኢን ተቐጻጺ ኣዩ ዘሎ። ንምንታይ እዩ ኣብ 24 ዓመታት ከመናምን ዘይከኣለ? ስለ ዘይተሰርሐሉ ድዩስ ብስሩ ኣብዛ ሃገር ክህሉ ዝግበኦ ኣተሓሳስባ እዩ ማለት እዩ? ብቲ ካሊእ ገፅ ድማ ፀቢብነት ዝፀልዎም ክፋላት ማፅበረሰብ ንዕኡ ኣወጊዶ ንቲ ፊዴራሊዝም ወኒኖም ከስተማቕርዎ ክጥቀሙን ክሕልዉዎን ናብ ዘኸእል ብርኪ ከምዘይበፀሐ ንዕዘብ። እዚኣቶማት ከመይ ይከዮዱ?

አባይ ስብሐት:-

...

ውራይና:- ናይ ውድብ ሰነዳት እንተንብብ ዝረኽብክዎ ሓደ ውድብ ህዝባዊን ዴሞክራሲያውን ዋላ እንተነበረ ኣብ ከይዲ ክብርታቱ እናተሸራረፈ ናብ ፍፁም ፀረ ዴሞክራሲያዊ ሓይሊ ክልወጥ ይክእል እዩ ይብል፤ ሓደ ግዘ ድማ ንታ the new class እትብል መፅሓፍ ከተርጉማ ይደሊ እዩ ኢልካ ነይርካ እም እንታይ ማለት እዩ ምስቲ ሓዚ ዝኒህ ከመይ ይግለፅ? ቀንዲ ፀገም እቲ ውድብ ኣብዚ እዋን ዕግበት እዩ ዝበልካ መሰለኒ ሓደ እዋን? ካልኣት ተዓዘብቲ እውን ልክዕ እዩ ፀገም ውድብ ዕግበት ሓዚ ዘኒህ ንዙይ እውን ዘሎን ዘየሎን ኣናፀብፀብካ ፅቡቕ ኢኒህና እናበልካ ሓዲሽ ኣብ ክንዲ ምወሳኸን መፍትሒ ምድላይን ናብ ዝገደደ ፀገም ናይ ምእታው ኣዩ ዝብል እዩ። ብናትካ ከምኡ ድዩ?

አባይ ስብሐት:-

...

ውራይና:- ናይ ሕዚ ጉባኤ እንታይ እዩ ክመስል? ከመይ ክኸድ አለዎ ትብል? እንታይ ውጊኢት ንፅበ?

አባይ ስብሐት:-

...

ውራይና:- ናይዚ ዘባ(ምብራቕ ኣፍሪካ) መፃኢ ዕድል ከመይ ክኸውን ይመስል? ናቢይ እዩ እቲ ጉዕዞ? ግደ ኢትዮጵያ ኸ ከመይ ይግለፅ?

አባይ ስብሐት:-

....

ውራይና፡- ንዓኻ ከም ናይ ፅንዓትን ናይቲ ውድብ ፀገም ፈታሒን ተምሳሌት ዝሪኡኻ ተጋደልቲ ኣብቲ እዋን ተሃድሶ ትብልዎ ኣብ ከክንዲ ንቲ ፀገም ምፍታሕ ሓይሊ ክበታትን ተራ ነይርካ ይብሉኻ? ብቲ ሓደ ገፅ ድማ ንቲ ፀገም ኣልይዎ ዝብሉ ኣለው። ብሱሩ እንተዝግምገም እቲ መድረኽ ከመይ ትቐበሎ?

ኣቦይ ስብሓት፡-

....

ውራይና፡- ንምትኽኻእ ከመይ ትሪኦ? ተፈጥሩኡን እቲ ሐዚ ህወሓት ትኸዶ ዘላን ከመይ ትገልፃ ማለተይ እየ። ህወሓት ንምድኻም ዝተፈላሰ እዩ ዝብሉ ውን ኣለው። ብሱሩ ኸ ምትኽኻእ ካብ ታሕቲ ድዩ ክብገስ ወይ ክደፍእ ዘለዎስ ካብ ላዕሊ ብዝወርድ እዩ ክግበር ዘለዎ? ኣብ ቃልሲስ እንታይ ተሞክሮ ኣለኩም? ንምንታይ እዩ ብቐዓት ዘለዎ መራሒ ክፍጠር ዘይተኸኣለ?

ኣቦይ ስብሓት፡-

....

ውራይና፡- ኣብ ውሽጢ ውድብ ብቐዓት መሰረት ዝገበር ውድድር ኣይመድለዩን ዶ? ከምኡ ዝበለ መሰርሕ እንተዝተኣታቶ?

ኣቦይ ስብሓት፡-

....